

B. Dembowski

"A History of Philosophy", F. Copteston, "The Newman Press" : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 1/2, 268-269

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pewne problemy Tyborowska sygnalizuje tylko, inne omawia nieco szerzej. Cenne dla polskiego czytelnika są w jej pracy części IV i V oraz drugi rozdział części III. O osobowości bowiem, popędach, instynktach, emocjach i motywach niewiele można znaleźć w literaturze polskiej, chociaż zagadnienia te są bardzo ważne, zwłaszcza z wychowawczego punktu widzenia.

Minus książki jest — pobieżne omówienie okresów rozwojowych (z wyjątkiem może okresu szkolnego). Uważam również, że szczęśliwszym rozwiązaniem byłoby umieszczenie w części III rozdziału trzeciego (Formy i prawa uczenia się) jako pierwszego. W takim układzie czytelnikowi prawdopodobnie łatwiej byłoby zrozumieć rozdział drugi; byłby do niego bardziej przygotowany.

Ogólnie biorąc, praca Tyborowskiej jest wartościową publikacją popularną. Wprowadza ona do świata psychologii i ułatwia czytelnikowi pogłębienie swej wiedzy psychologicznej.

W. Lasecka

Z ZAGADNIENÍ HISTORII FILOZOFII

DEMBOWSKI B.

Copleston F., *A History of Philosophy*, The Newman Press, Westminster, Md.
Muck O., *Christliche Philosophie*, Kevelaer 1964 r.

Rodis-Levis G., *Un malebranchiste meconnu: Keranflech*. *Rev. Phil. de la Fr et de Etr.*, 1 (1964) 21—28.

GAWECKI B. J.

Sprawozdanie z „*Revue Internationale de Philosophie*”, t. 18. (1964) nr 67 Zeszyt poświęcony Nietzsche.

MORAWIEC E.

Serrean R., *Hegel et l'hegelianisme*, Paris 1962 r.

F. Copleston, S. J., *A History of Philosophy*, The Newman Press, Westminster, Md.

1. *Greece and Rome*, 1960, str. X+521 (nakład 9-ty, 1 wyd. 1946)
2. *Mediaeval Philosophy — Augustine to Scotus*, 1962, str. X+614 (nakład 7-my, 1 wyd. 1950)
3. *Ockham to Suarez*, 1959, str. X+479 (nakład trzeci, 1 wyd. 1953)
4. *Descartes to Leibniz*, 1961, str. XII+370 (nakład trzeci, 1 wyd. 1958)

5. Hobbes to Hume, 1961, str. X+440 (nakład drugi, 1 wyd. 1959)
6. Wolff to Kant, 1961, str. X+509 (nakład drugi, 1 wyd. 1960)
7. Fichte to Nietzsche, 1963, str. XI+496.

Copleston rozpoczął wydawanie swej obszernej historii filozofii w 1946 r. Wtedy ukazał się jej pierwszy tom, poświęcony filozofii starożytnej Grecji i Rzymu. Szósty tom, omawiający filozofię Oświecenia francuskiego i niemieckiego, oraz poglądy Kanta, ukazał się w pierwszym wydaniu w 1960 r. Drugie wydanie tego tomu nastąpiło już w następnym roku. W latach 1962—1964 dzieło to (pierwsze sześć tomów) zostało wydane w jedenastu tomikach taniej serii tzw. Image Books Edition, Garden City, New York. Podkreślić należy, że to tanie wydanie jest kompletne, a nie skrócone. Wydanie tego podręcznika w owej taniej serii świadczy o tym, że dzieło to zostało uznane za godne szerokiego rozpowszechniania. Wiele wyższych szkół amerykańskich używa go jako swego podstawowego podręcznika historii filozofii.

Każdy z tomów zaopatrzonej jest w starannie opracowany wykaz podstawowej literatury i w indeks nazwisk, a od drugiego tomu również indeks rzeczowy.

Opracowania poszczególnych autorów i problemów, dokonywane przez Coplestona, przewyższają zwykły poziom referatów podręcznikowych. Docenia to Gilson, odsyłający kilkakrotnie do tego podręcznika w swej *History of Christian Philosophy in the Middle Ages*, N. York 1955.

Copleston jest autorem dwóch poważnych monografii, poświęconych Fryderykowi Nietzsche i Arturowi Schopenhauerowi. Tym większe zainteresowanie budzi najnowszy tom (7) wydany w 1963 r. a zatytułowany: *Fichte to Nietzsche*. Historia dziewiętnastowiecznej niemieckiej filozofii jest tu podzielona na trzy części: systemy idealistyczne (Fichte, Schelling, Schleiermacher i Hegel), reakcje przeciw systemom idealistycznym (Schopenhauer, Feuerbach, Kierkegaard i Marks) oraz późniejsze prądy (materializm, neokantyzm i Nietzsche). Wybitniejszym myślicielom poświęca Copleston dwa a nawet niekiedy trzy rozdziały, w których omawia życie, pisma i stanowisko filozoficzne. Więcej uwagi poświęcił próbom, jakich dokonał Schleiermacher, by uzgodnić myśl chrześcijańską z systemem Spinozy. W związku ze współczesnym rozwojem myśli marksistowskiej i egzystencjalistycznej szerzej omówił prekursorów tych prądów, a więc Feuerbacha, Marksa i Kierkegaarda. *Bardzo cenny jest wstępny rozdział syntetyczny na trzydziestu stronach omawiający znaczenie niemieckiego idealizmu.*

Należy się jeszcze spodziewać, że Copleston opracuje również nie niemiecką filozofię XIX wieku. W siódmym tomie jedynym nie niemieckim autorem był Kierkegaard. W ten sposób ósmy tom byłby zamknięciem tego imponującego dzieła. Ostatni dotychczas, siódmy, tom historii filozofii Coplestona omówił James Collins w *Theological studies*, 25/1964, N. 1, 123—5.

B. Dembowski